

Arbetsmarknadsdepartementet

a.remissvar@regeringskansliet.se

a.iu@regeringskansliet.se

Remissvar över slutbetänkandet SOU 2024:41 Styrkraft för lyckad integration

Inledning

Riksorganisationen Glöm Aldrig Pela och Fadime (nedan GAPF) tackar för möjligheten att yttra sig över slutbetänkandet *Styrkraft för lyckad integration* (SOU 2024:41).

GAPF är en politisk och religiös obunden ideell förening som arbetar mot hedersrelaterat våld och förtryck. Organisationen har funnits sedan 2001 och vänder sig till alla som är utsatta för eller berörda av hedersrelaterat våld och förtryck. GAPF bedriver en nationell stödjour som vänder sig till utsatta, anhöriga och yrkesverksamma som kommer i kontakt med utsatta i sin profession. GAPF erbjuder även årligen utbildningsinsatser och opinionsbildande aktiviteter runt om i hela landet för att förebygga och skapa ökad förståelse i samhället kring hedersrelaterade frågor.

Nedan redovisas kortfattat GAPF:s ställningstagande till *utvalda* delar som GAPF valt att behandla samt inställningen därtill. Vi vill även betona att våra ställningstagande utgår från behovet av att öka förutsättningarna för vår utsatta målgrupp däribland utrikes födda flickor, pojkar och kvinnor, som utsätts för eller riskerar att utsättas för hedersrelaterat våld och förtryck, att leva ett liv fritt från hedersrelaterat våld och förtryck och vara en integrerad del i hela det svenska samhällslivet.

Sammanfattning av GAPF:s synpunkter

GAPF ser positivt på utredningens förslag till de fem delmålen och de åtgärder som föreslås för en lyckad integration. En tydlig integrationspolicy och tydliga mål är en av grunderna för att kunna prata om integration. GAPF håller också med om att det finns ett behov av ett sektorsövergripande organ för uppföljning av integrationsarbetet. Däremot är det inte sannolikt att regeringens mål uppnås med de förslag som utredningen föreslår.

GAPF ser följande brister i betänkandet

Socioekonomiska faktorer och ”hedersrelaterat våld och förtryck”

Utredningens utgångspunkt i en socioekonomisk kontext leder till att man helt missar de sociokulturella orsaker som skapar motstånd mot integrationen.

Hedersrelaterat våld och förtryck (HRV) har sin grund i både kulturella och religiösa normer och värderingar. Dessa normer står över socioekonomiska faktorer. Hedersnormer skär igenom klass, etnicitet, religionstillhörighet m.m. Socioekonomiska faktorer kan förvärra utsattheten för HRV men sådana faktorer skapar inte hedersnormer. Därför är det viktigt att ha i åtanke att arbetslöshet, bristande utbildning och bostadssituation sällan leder till hedersnormer och värderingar. Vår utsatta

målgrupp finns alltså både bland etablerade som icke etablerade på arbetsmarknaden, bland människor med hög utbildning som bland analfabeter.

En socioekonomisk integration i betydelsen att fler får det bättre ekonomiskt är positivt för alla men räcker inte för att stoppa hederskulturen. Det krävs mer djupgående insatser och åtgärder mot hedersnormerna. Utredningens förslag kommer inte att vara tillräckliga för att minska den årliga ökningen av hedersförtrycket i Sverige.

Motstånd mot integration–Kulturrelativismen och myndigheterna

Motståndet mot integration är mycket omfattande och berörs inte i utredningen. Motståndet kommer från religiösa ledare, församlingar, klanledare och kriminella gäng som samtliga riskerar att förlora makt och intäkter vid en lyckad integration. Lyckad integration når vi först när vi bekämpat hedersförtrycket.

En annan aspekt i HRV-problematiken är olika myndigheters kulturrelativistiska perspektiv. Trots regeringens tydliga definition av vad hedersrelaterat våld och förtryck är så utgår många myndighetspersoner från ett intersektionellt perspektiv och/eller en relativisering av HRV. GAPF kommer dagligen i kontakt med utsatta för HRV vilka inte har fått det stöd de behövt få och haft rätt till från skolan, sjukvården och främst från socialtjänsten. Det handlar inte bara om bristande kunskap utan många gånger om bristande förståelse och missbedömningar på grund av relativiserande eller intersektionellt synsätt. Det intersektionella perspektivet kan många gånger leda till ödesdigra konsekvenser för vår målgrupp. Det är en av förklaringarna till att arbetet mot HRV inte nått de resultat som borde ha uppnåtts efter så många år och med så mycket resurser som lagts ned på det arbetet. Därtill kommer alla de tjänstepersoner som själva är en del av hederskulturen och som i sitt arbete aktivt arbetar för HRV och mot integration.

GAPF:s 2 förslag för en lyckad integration och en bättre styrning och uppföljning

1- Inför ett nytt jämställdhetspolitiskt delmål mot hedersrelaterat våld och förtryck

Kampen mot hedersrelaterat våld och förtryck (HRV) är en av vår tids viktigaste jämställdhetsfrågor. Trots det finns inget specifikt delmål inom jämställdhetspolitiken som tar sikte på arbetet med att förebygga och bekämpa HRV. Det vill GAPF se ändring på. Målet för jämställdhetspolitiken är att kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sitt eget liv. Utifrån det målet har Riksdagen och regeringen tagit fram sex delmål för att uppnå jämställdhet, varav det sjätte delmålet stadgar följande: Mäns våld mot kvinnor ska upphöra. Kvinnor och män, flickor och pojkar, ska ha samma rätt och möjlighet till kroppslig integritet. Detta mål har varit viktigt och nödvändigt för att adressera frågor kring våld mot kvinnor. Samtidigt har det inte varit tillräckligt för att effektivt bekämpa HRV som är en komplex problematik, vilket kräver specifika och målinriktade åtgärder. Genom att införa ett separat delmål mot HRV kan samhället rikta insatser mot den specifika problematiken med HRV och därmed skapa en mer adekvat och anpassad strategi för att bekämpa och förebygga HRV.

Idag saknar många svenska kommuner tydliga handlingsplaner och rutiner för att förebygga och motverka HRV. Dessutom råder fortfarande stor okunskap om vad hedersrelaterat våld och förtryck innebär och hur det påverkar den utsatta individen. Trots det sedan flera år existerande sjätte jämställdhetspolitiska delmålet och alla lagändringar, ökar hedersvåldet i samhället. Göteborgs stads uppföljningskartläggning 2023 visar att antalet elever som lever med hedersnormer har fördubblats jämfört med storstadskartläggningen 2018. Detta visar att Sverige behöver ett mycket tydligare fokus på hedersvåld och ett separat delmål för att stoppa hedersvåldet och hedersförtrycket.

Genom att tydligt markera skillnaderna gentemot det befintliga delmålet om ”mäns våld mot kvinnor” kan vi skapa en mer målinriktad och effektiv strategi för att bekämpa HRV. Det kommer även innebära tydligare krav på staten, regioner och kommuner att aktivt arbeta för att uppnå målet, samt följa upp det arbete som görs. *Det nya delmålet ska ha följande innebörd: **Hedersrelaterat våld och förtryck ska upphöra.***

2- Inrätta en Hedersombudsman (HO)

Hedersrelaterat våld och förtryck (HRV) är ett utbrett samhällsproblem som kräver krafttag. Trots årtionden av arbete mot HRV, där miljonbelopp lagts på olika myndighetsuppdrag, har hedersvåldet ökat i Sverige. Det är därför hög tid att det nationella arbetet mot HRV samordnas till en central myndighet med specialistkunskap om hedersrelaterat våld och förtryck. Myndigheten ska ledas av en Hedersombudsman, på liknande sätt som den statliga myndigheten Barnombudsmannen. Detta mot bakgrund av att det visat sig vara kontraproduktivt att ge olika myndigheter uppdrag rörande arbetet mot HRV, då hedersfrågan vid sådana uppdrag försvunnit, blandats ihop med mäns våld mot kvinnor eller relativiserats bort av myndighetspersoner.

GAPF föreslår att regeringen bör tillsätta en Hedersombudsman som får det nationella samordnings- och uppföljningsansvaret för hela arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck. Hedersombudsmannen ska i egenskap av en generaldirektörs ställning leda tillhörande expertmyndighet som liknar Barnombudsmannen. GAPF föreslår bland annat att Hedersombudsmannen får ett särskilt ansvar att ägna uppmärksamhet åt lagar och andra författningar, som inrättats för att stärka arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck, och deras tillämpning för att säkerställa efterlevnad och skyddseffekt. Hedersombudsmannen ska även kunna göra auktoritativa uttalanden om efterlevnaden av det ovan föreslagna jämställdhetspolitiska delmålet som stadgar att hedersrelaterat våld och förtryck ska upphöra. Inom ramen för detta arbete ska hedersombudsmannen kunna sammankalla berörda myndigheter, regioner och kommuner och påtala brister i deras arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck.

Ärendets beredning

Sara Mohammad

Ordförande och verksamhetschef

Riksorganisationen GAPF – Glöm Aldrig Pela och Fadime

Riksorganisationen GAPF
Vattugatan 5, 111 52 Stockholm
Organisationsnummer 802411-7049

3 av 3

08 - 711 60 32
www.gapf.se
kontakt@gapf.se